

PROBLEMOV NE DAJEM NA TEHTNICO

Irena Velikonja: *Veseli me, da mi je uspelo narediti svetlo, nezamorjeno, pozitivno zgodbo. V svetu, v katerem živimo, je namreč vse prevečkrat poudarjeno ravno nasprotno.*

Pri prvcnih se skoraj ne moremo izogniti vprašanju o tem, kakšna je bila pot do bralca. Ste takoj našli razumevajočega, navdušenega urednika (v vašem primeru urednico)?

Moram priznati, da sem imela srečo. Roman sem poslala samo na DZS in približno po enem letu mi je gospa Breda Rajar sporočila, da bodo roman objavili. Ker je vmes preteklo toliko časa, sem mislila, da iz vsega skupaj ne bo nič, ampak kasneje sem izvedela, da je taka čakalna doba za založbo povsem običajna.

In kako dolga in zapletena je bila vaša ustvarjalna pot od ideje do realizacije? Po kratkem zapisu o pisateljici v knjigi sodeč – pišete že precej časa, kaj je tokrat botrovalo »srečnemu koncu« projekta?

Veliko sem pisala predvsem v osnovni šoli in v prvih dveh letih srednje šole, ampak se nisem nikoli potrudila, da bi svoje stvaritve spravila do kakega urednika. Moja dela so brali predvsem moji sošolci in sošolke. Po več kot desetletnem ustvarjalnem premoru se je v meni začela porajati nova zgodba in kar dolgo časa je trajalo, preden sem jo spravila na papir. V resnici je bila v glavi že skoraj do potankosti izdelana, preden sem jo napisala. Ko sem se končno odločila, da se jo splača spraviti v življenje, je pisanje potekalo precej hitro – verjetno zato, ker je bila inkubacijska doba zelo dolga.

Vaša »izdelava« sveta neproblematične najstnice je izjemno prefinjena in nenavadna. Nenavadna je seveda njena neproblematičnost, prefinjena pa razgradnja njenih odnosov z okoljem.

Povsem nepedagoško vam uspe opozoriti na »problematiko« mladih, ki znajo reševati težave bolje od svojih staršev, čeprav hkrati še tako potrebujejo vzajemno pomoč ...

Do svojega romana pravzaprav še nisem sposobna ustvariti neke kritične distance in ga podrobno analizirati. Prepričana sem, da ima vsak najstnik, tudi če deluje še tako neproblematično, cel kup problemov, ki jih doživlja kot skrajno usodne, skoraj katastrofalne zanj, čeprav se nekemu zunanjemu opazovalcu zdijo nepomembni. Odrasli ob najstniških kapricah pogosto zamahnemo z roko, vendar se najstniku prešpičast nos ali neuslišana ljubezen zdita najresnejša in najhujša problema na svetu. Zato v romanu problemov, ki se pojavljajo osebam, ne dajem na tehtnico, jih ne razporejam na bolj ali manj pomembne, ker so vsi enako veliki za osebe, ki jih doživljajo. Težave se pojavljajo in tudi odpravljajo z medsebojnimi odnosi, zato je v romanu poudarek na njih. Pogovarjati se je treba, ker druga oseba vidi tvoj problem čisto drugače kot ti sam in ti ga osvetli z druge plati. Potem je tudi pot do rešitve lažja. Veseli me, da mi je uspelo narediti svetlo, nezamorjeno, pozitivno zgodbo. V svetu, v katerem živimo, je namreč vse prevečkrat poudarjeno ravno nasprotno.

Ker imate (kot profesorica na šentviški gimanziji) okoli sebe pri vsakdanjem delu cel kup podobnih najstnic in najstnikov – kako berejo vaš roman? Se najdejo v njem?

Z dijaki se ne pogovarjam o svojem romanu, ker bi mi bilo ob tem nekoliko nelagodno. Mogoče gre za 'umetniško' občutljivost. Najstniki so zelo neposredni in včasih delujejo nekoliko brezobzirno, zato se nočem izpostavljati njihovim sodbam. Tako mimogrede sem slišala, da so nekateri brali moj roman; nekaj jih je tudi meni reklo, da jim je bil všeč. V poglobljene analize svojega dela pa

se z njimi nisem spuščala. Se mi pa zdi zanimivo, da so roman izjemno dobro sprejeli odrasli bralci – z njimi sem se o njem več pogovarjala, ker niso moja ciljna publika, zato se mi njihovo mnenje ni zdelo tako usodno. Menim namreč, da je povsem naravno, da odraslemu človeku mogoče ni všeč mladinski roman. Zato se njihove ocene nisem bala, bila pa sem prijetno presenečena.

Petra Vidali

Večer, torek, 30. 10. 2007, stran 14

POL KRALJESTVA ZA SLIKANICO

Miklavž Komelj: *Kot poezijo za odrasle ljudje na veliko objavljajo tudi stvari, ki so v vseh pogledih nezanimive in resignirano občinstvo to tolerira. Otroci pa se za pesmi, ki se jim ne zdijo zanimive, ne zmenijo.*

Žirija za večernico je z veseljem uvrstila med nominirane knjige novo odlično pesniško zbirko za otroke. **Miklavž Komelj** je po štirih pesniških knjigah za odrasle napisal *Zverinice*. V nekaj pesmicah, kolikor jih pač gre v zvesto Knjižnico čebelico, je ob ilustracijah Marjana Mančka cel svet, od veselja do deževnika (in računalniškega črva). Takšno se zdi tudi pogovarjanje z avtorjem. Četudi mu okoliščine na koncu namenijo malo prostora, ga zna odpreti v vse dimenzije.

Zdi se, da je obvladalo prepričanje, da ima slovenska poezija za otroke odlično preteklost in manj odlično sedanost. Sama se s tem ne strinjam, tudi danes imamo dobro poezijo, je pa res, da je je manj.

Razlika je po moje ta: pred nekaj desetletji so številni pomembni avtorji, ki so pisali za odrasle, pisali tudi za otroke. In pri nekaterih je bilo to pisanje zelo bistven

del njihovega opusa. Poglejmo na primer linijo v razvoju opusa Gregorja Strniše: v zadnjem desetletju je poleg izborov starih pesmi izdajal izključno knjige za otroke. In to se mi ne zdi naključje, glede na to, da je njegova zadnja pesniška knjiga za odrasle podnaslovljena kot *Slikanica*.

Danes pa v glavnem pišejo za otroke »specializirani« pesniki (recimo Anja Štefan).

Zakaj je tako? Verjetno je to pač neki odvod splošne specialistične miselnosti. Morda bi lahko rekli, da je v povprečju nivo literature, ki se izdaja kot otroška, danes nižji kot pred desetletji (ker je literature več, je tudi večji odstotek manj kakovostne), seveda pa ostajajo posamezne edicije, recimo revija *Ciciban*, na zelo visokem nivoju.

Morda je razlog, da mlajši pesniki, ki sicer pišejo za odrasle, ne pišejo tudi za otroke, tudi v tem, da (še) nimajo otrok. Tisti, ki jih imajo, pa prej pišejo o njih kot zanje. Morda kot pesniki težko vstopijo v njihov način doživljanja in humorja. Sicer pa sposobnost takšnega življenjskega sploh ni nujno povezana z osebno prisrčnostjo do otrok. Fran Levstik je bil tako živčen, da otrok sploh ni prenesel. Ohranjen je podatek, kako je v porednega dijaka v knjižnici zagnal poleno. Pisal pa je čudovite otroške pesmi.

Podobno trdovratno se zdi prepričanje, da se literaturologi ne ukvarjajo z literaturo za otroke, ker jim ta ne odpira dovolj interpretativnih možnosti ...

Odvisno, pri najboljših delih so interpretativne možnosti neskončne. Mimogrede naj opozorim, da je bila v Sovjetski zvezi v 30. letih 20. stoletja otroška slikanica eno zadnjih zatočišč avantgarde. Daniil Harms je recimo smel objavljati samo otroško literaturo.

Ko smo že pri Sovjetski zvezi, pa naj omenim, da otroška knjiga tam ni bila pojmovana kot obrobna založniška dejavnost; Leninova žena Nadežda Krupskaja